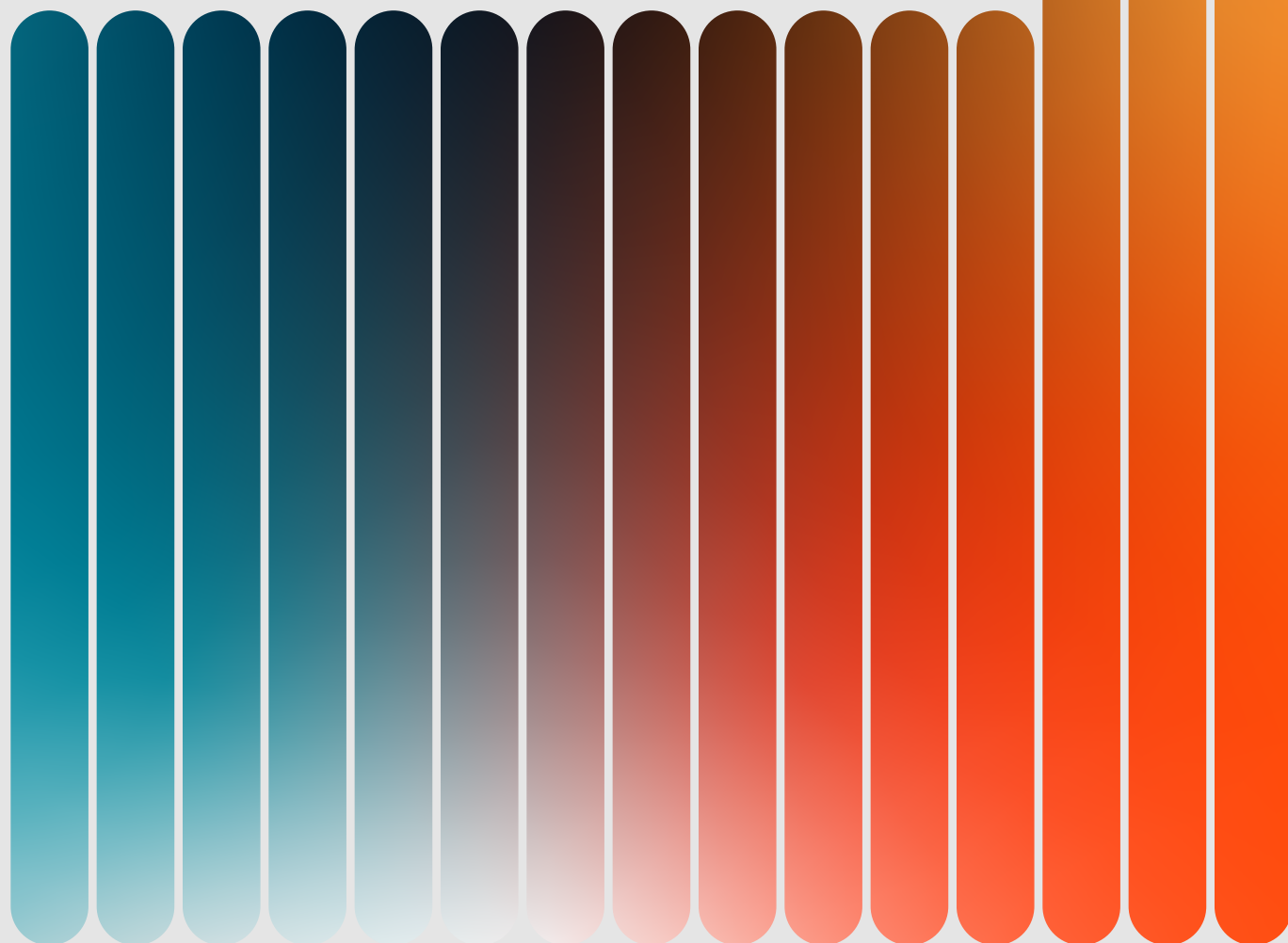

Transatlantinis gyvybės mokslų bendradarbiavimas

Politikos rekomendacijų santrauka

Parengė „MIT MISTI Lithuania“ konsorciumas Lietuvos bendradarbiavimui su MIT, dalyvaujant Lietuvos verslo, akademijos, rizikos kapitalo ir viešojo sektoriaus atstovams¹

¹ Šios rekomendacijos atspindi spalio 9-10 d. vykusios Lietuvos ir Masačusetso technologijos instituto (JAV) konferencijos ir diskusijos, kurioje dalyvavo MIT dėstytojai, rezultatus.

STRATEGINIS KONTEKSTAS

Šiose rekomendacijose, remiantis CiLSC įvadinio dokumento įžvalgomis, grupių diskusijų rezultatais ir lyginamąja ES ir JAV mokslinių tyrimų aplinkos analize, apibrėžiama strateginė transatlantinio bendradarbiavimo gyvybės mokslų srityje stiprinimo sistema.

Rekomendacijų tikslas – paspartinti inovacijas, didinti mobilumą ir institucijų atvirumą bei sukurti tvarius ilgalaikio bendradarbiavimo mechanizmus.

Lietuvos, ES ir Jungtinių Valstijų bendradarbiavimą formuoja reikšmingi struktūriniai skirtumai: ES mokslinių tyrimų finansavimas išlieka daugiausia vykdomas „iš viršaus į apačią“ ir yra griežtai reguliuojamas, o JAV sistemos linkusios būti vykdomos „iš apačios į viršų“, greitesnės ir lankstesnės. Bendradarbiavimas dažnai remiasi asmeniniais tinklais, o ne stabiliomis, institucinėmis struktūromis. Tuo tarpu technologijų plėtra, ypač tokiose srityse kaip GMO ir NGT, JAV yra gerokai dinamiškesnė, o tai sukuria ir galimybių, ir asimetriją.

Siekiant panaikinti šiuos trūkumus, Lietuvai reikalingos priemonės, kurios remtų lanksčias, tyrėjų inicijuojamas iniciatyvas, institucijų suderinamumą ir tvirtas tarptautines partnerystes, kurias įgalina modernūs finansavimo, mobilumo ir talentų pritraukimo mechanizmai.

STRATEGINĖS TEMOS

- Kurti stabilius ES ir JAV bendradarbiavimo būdus pasitelkiant įvairų finansavimą (BAFF, MIT MISTI Lithuania, ILTE, NATO programos).
- Remti „iš apačios į viršų“ principą atitinkantį, tyrėjų inicijuotą bendradarbiavimą, o ne išimtinai institucinius susitarimus.
- Sudaryti palankesnes sąlygas greitam pradiniam finansavimui, mobilumo schemoms ir privačiam bendram investavimui, siekiant paspartinti inovacijas.
- Mažinti reguliavimo ir kultūrinės bendradarbiavimo kliūtis, įskaitant ES institucijų matomumo didinimą.
- Bendrų skaitmeninių įrankių ir platformų, skirtų mokslinei partnerystei, matomumui ir misijomis pagrįstiems projektams, kūrimas.

MOKSLINIO BENDRADARBIAVIMO PLATFORMA

Mokslinio bendradarbiavimo platforma – tai skaitmeninė aplinka, sukurta tam, kad tyrėjai, studentai ir pramonės partneriai būtų sujungti pagal tyrimų interesus, turimą infrastruktūrą, metodus ir bendradarbiavimo poreikius. Ji sukuria struktūrizuotas ir skaidrias bendradarbiavimo galimybes, sumažindama priklausomybę nuo atsitiktinių asmeninių kontaktų.

Pagrindinės funkcijos apima:

- partnerių profilius, kuriuose išsamiai aprašoma patirtis, infrastruktūra ir bendradarbiavimo interesai;
- algoritmais pagrįstas partnerių rekomendacijas;
- integruotą prieigą prie kvietimų, pradinių dotacijų ir bendrų programų;
- institucinių kontaktinių asmenų palaikymą ir mokslo vadybininkų bendradarbiavimą lengvinančias paslaugas;
- misijomis pagrįstas projektų erdves, suderintas su Lietuvos, ES ir tarptautiniais prioritetais.

A. Diversifikuoti ir lankstūs finansavimo modeliai

1. Įveiklinti LT–USA Seed Grant finansavimo schemas, kurios sudarytų sąlygas ankstyvojo etapo bendradarbiavimui, bendram infrastruktūros naudojimui ir pilotiniams tyrimams.
2. Stiprinti bendradarbiavimą vykdant esamas programas, tokias kaip BAFF, MIT MISTI Lithuania, ILTE ir NATO, rengiant bendrai finansuojamus kvietimus teikti paraiškas, orientuotus į didelį poveikį turinčius gyvybės mokslus.
3. Sukurti viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimo mechanizmus bandomiesiems projektams, įskaitant finansavimą atžalinių įmonių kūrimui ir riziką toleruojantį finansavimą ambicingoms tarpdisciplininėms idėjoms.
4. Skatinti privačiojo sektoriaus bendras investicijas į ankstyvosios stadijos biotechnologijas ir giliųjų technologijų inovacijas.

B. Institucinių bendradarbiavimo sistemų stiprinimas

1. Paskirti institucinius mokslinio bendradarbiavimo pareigūnus, atsakingus už bendradarbiavimo koordinavimą, tinklų kūrimą ir paraiškų palaikymą.
2. Sukurti nacionalinę gyvybės mokslų tyrimų temų, infrastruktūros ir patirties duomenų bazę, siekiant palengvinti strateginę partnerystės paiešką.
3. Plėsti bendras doktorantūros programas, misijomis pagrįstus mokslinių tyrimų klasterius ir lygiagrečius laboratorijų modelius, siekiant sustiprinti ilgalaikį bendradarbiavimą.
4. Skatinti ilgalaikes stažuotes, mokslinių tyrimų rotacijas ir infrastruktūros dalijimosi susitarimus su JAV institucijomis.

C. Kultūra, talentas ir matomumas

1. Sustiprinti paramą komercializavimui teikiant patentavimo pagalbą, intelektinės nuosavybės valdymo mokymus ir patentų finansavimo fondus.
2. Sukurti ar vystyti talentų pritraukimo programas, tokias kaip papildomai skiriamos doktorantūros vietos, papildomas finansavimas patyrusių ir pradedančiųjų tyrėjų susigrąžinimui, bei tarptautinio lygio užsieniečių pritraukimui.
3. Į mokslininkų vertinimo sistemą, kartu su tradiciniais rodikliais, įtraukti daugiau akademinių pasiekimų (pvz., tarptautinis bendradarbiavimas, dėstymas, bendradarbiavimas su verslu ir kt.).
4. Skatinti studentų inicijuojamas inovacijas per misijomis pagrįstus iššūkius, hakatonus ir virtualias konferencijas.

Esminiai sprendimai trumpuoju laikotarpiu (12–18 mėn.)

- Paleisti Mokslinio bendradarbiavimo platformą (alfa versiją) ir surengti pradinį kontaktų paieškos renginį.
- Paskirti institucinio bendradarbiavimo pareigūnus ir pradėti kurti temų duomenų bazę.
- Su MIT partneriais organizuoti studentų inicijuotą misijų iššūkį.

GAIRĖS ILGAJAM LAIKOTARPIUI (5–10 METŲ)

- Institucionalizuotos ES ir JAV bendrai finansuojamos bendradarbiavimo sistemos su stabiliais metiniais kvietimais teikti paraiškas.
- Misijomis grįsti mokslinių tyrimų klasteriai, sprendžiantys atsparumo klimato kaitai, genomikos, sintetinės biologijos ir sveikatos klausimus.
- Visiškai veikianti Mokslinio bendradarbiavimo platforma, integruota į visas Lietuvos institucijas.
- Stipri atžalinių įmonių ekosistema, remiama koordinuotais patentavimo, mentorystės ir investavimo keliais.

AUTORIAI IR EKSPERTAI

Prof. dr. Eglė Lastauskienė	Vilniaus universiteto (VU) Gyvybės mokslų centro Biomokslų instituto direktorė, profesorė, VU Senato pirmininkė
Prof. dr. Arvydas Lubys	Vilniaus universiteto (VU) Gyvybės mokslų centro direktorius
Prof. dr. Hadley Sikes	Willard Henry Dow chemijos inžinerijos profesorė, Masačusetso technologijos institutas (JAV)
Dr. Gytis Dudas	Vilniaus universiteto (VU) Gyvybės mokslų centro vyriausiasis mokslininkas
Dr. Gintaras Brazauskas	Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro direktorius, vyriausiasis mokslo darbuotojas
Doc. dr. Viktorija Vaštakaitė-Kairienė	Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademija , direktorius pavaduotoja tarptautiniams reikalams, Bioekonomikos tyrimų institutas
Dr. Vidmantas Bendokas	Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro direktoriaus pavaduotojas Sodininkystės ir daržininkystės instituto veiklai, vyresnysis mokslo darbuotojas